

ȘARMUL DANTELEI UȘOR ÎNGĂLBENITE

DIVORȚ ÎN STIL ITALIAN de Eduardo De Filippo (după FILUMENA MARTURANO)
 • Teatrul Național din Cluj • Data premierei: 26 ianuarie 1991 • În românește de Florian Potra • Scenografia: Th.T.Ciupe • Ilustrația muzicală: Bucur Stan • Regia: Dorel Vișan • Distribuția: Melania Ursu (Filumena Marturano), Dorel Vișan (Dominico Soriano), Ion Marian (Alfredo Amoroso), Ligia Moga (Rosalia Sorllene), Anda Chirpelean (Diana), Vasilica Stamatina (Lucia), Petre Băcioiu (Michele), Marius Bodochi (Umberto), Radu Amzulescu (Ricardo), Dorin Andone, Octavian Lăluț (Avocatul Nocela)

Filumena Marturano este una din acele drame comice, ori comedii duoase, cum vreți să le spunem, scrise de un "expert" al construcției dramatice așa-zis clasice, Eduardo De Filippo; e un text pe o temă de familie, spumos, cu răsturnări de situații spectaculoase, cu personaje centrale pregnante, care prilejuiesc actorilor o eternă seducție, fiindcă le pun în lumină valențele interpretative. E o piesă ușoară fără să fie boulevardieră, mai degrabă foarte umană și caldă, prin conflictul psihologic pe care-l propune, și asta o face, de aproape o jumătate de veac, să revină pe scenele lumii, (căci nu numai noi, românii, am dovedit oarece slăbiciune pentru ea), în pofida unui halo ușor desuet. Fiindcă vorbește despre

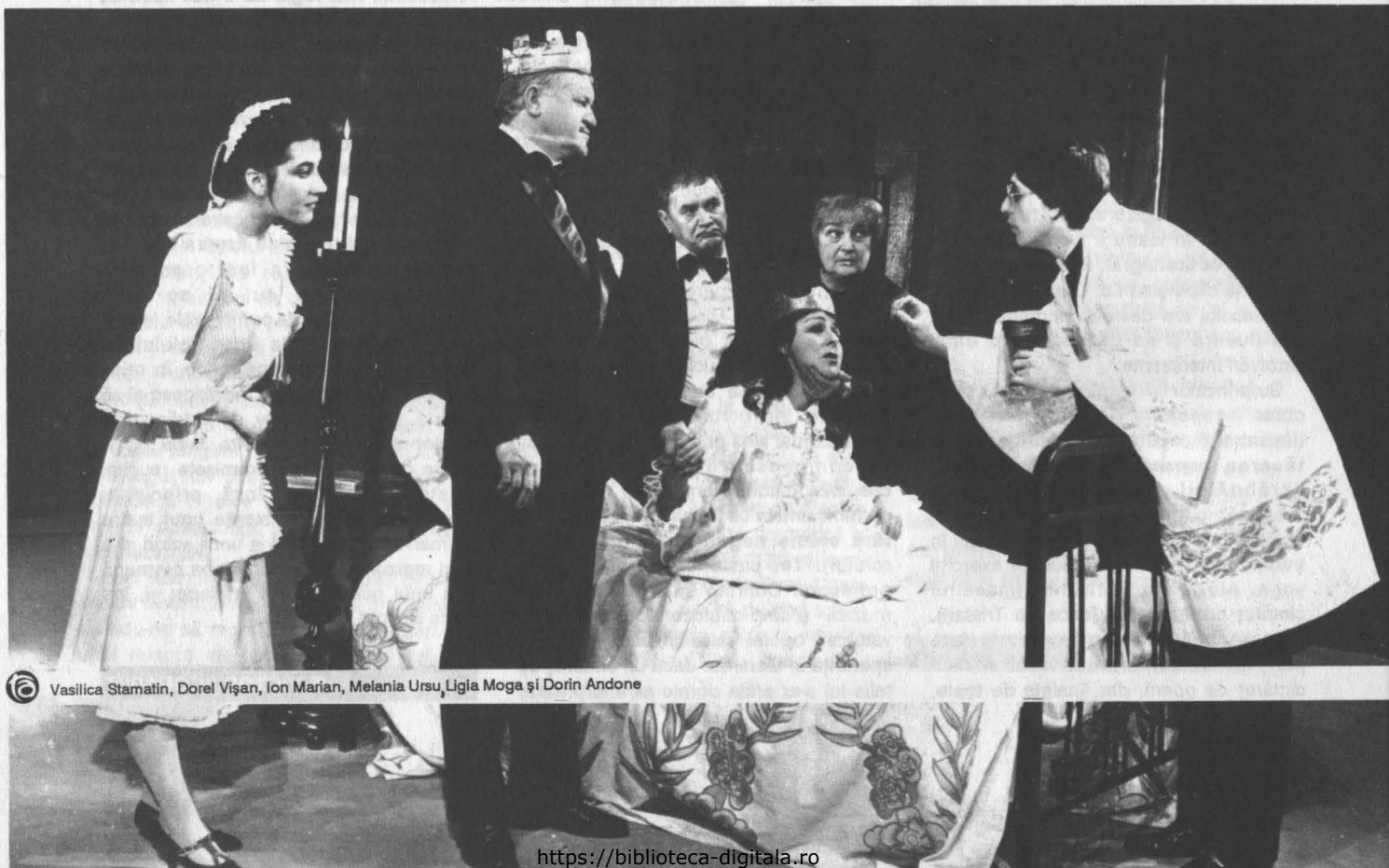
moravuri de mult apuse, și aici și aiurea, textul datează. Pentru că prilejuiește fermecătoare recitaluri actoricești, și pentru că gramul său de umanitate îl sensibilizează pe spectator, desuetudinea pare a intra, ea însăși, în acest joc paradoxal dintre scenă și sală, prin care publicul e mereu ispitit de teatralitate.

Mi-e greu, din aceste pricini, să comentez oportunitatea opțiunii repertoriale a Naționalului clujean. Aș zice că, mai degrabă, cel mai simplu comentariu e acela al publicului care inundă eleganta sală, fiindcă vrea să vadă doi mari actori și să iasă de la teatru înseninată. Reprezentația, a cărei direcție de scenă e semnată de Dorel Vișan, asta își și

propune: un divertisment elegant, șampanizat, cu dialog rapid ca un schimb de pase la tenis, fără respirații care să creeze lungimi, într-un decor simplu și condensat (Th.T.Ciupe).

Firește, construită ca un duo cu acompaniament de orchestră de cameră, piesa - și bineînțeles și spectacolul - dă șansa Melaniei Ursu și lui Dorel Vișan să contureze personaje bogate sufletește și pline de patos. O feminitate ușor agresivă, de o inteligență acidă și de o viclenie benefică, motivată de dragostea maternă necondiționată, sînt trăsăturile pe care Melania Ursu le potențează în rolul Filumenei, cu o grație și o naturalețe binecunoscute. Dorel Vișan îl compune pe Dominico Soriano ca pe un viveur la amurg, orgolios cu măsură și egoist pînă cînd conștiința i se trezește, stăpîning și stăpînit de femeie nu atît instinctual, cît printr-o tandră și inconștientă sentimentalitate latentă. Dacă portretul Filumenei, în viziunea Melaniei Ursu, e creat din pete de culoare, portretul lui Dominico este, în interpretarea actorului-regizor, unul de nuanțe.

Ansamblul, echilibrat, armonios, e



© Vasilica Stamatina, Dorel Vișan, Ion Marian, Melania Ursu, Ligia Moga și Dorin Andone



împlinit de Ligia Mogă (un contrapunct moralizator), Anda Chirpelean în juna Diana, concurenta Filumenei (încă ușor stridentă și cu mișcări feline prea groase), Vasilica Stamatini (o vervă cuceritoare, bine dozată, în minusculul personaj al Luciei, fata în casă), Ion Marian (voioșie răsuflată de curtezan în pragul senilității, în doctorul Amorozo), precum și de trioul de fii, perfect orchestrat: Petre Băcioiu (o cumsecădenie naivă dar plină de farmec în Michele), Marius Bodochi (accent de interiorizare în ziaristul Umberto) și Radu Amzulescu (temperament nestăpînit, "sicilian", în Ricardo). După impresionantul debut din *Transfer de personalitate*, unde interpreta personajul central, Dorin Andone confirmă și în episodul rol al avocatului Nocela, căruia îl schițează un portret caricatural, de afacerist lipsit de scrupule dar și de fantezie.

În totul, reprezentarea are ritm și farmec, cu amendamentul că unei echipe atît de omogene tonul "spaghetti" îi umbrește pe alocuri - ca orice adaos facil - din calitatea de substanță.

■ MIRUNA RUNCAN

TEZISM ȘI PLECTISEALĂ

TÎRFA CU RESPECT de Jean-Paul Sartre • Traducerea: Romulus Vulpescu • Teatrul Dramatic din Constanța • Data premierei: 10 ianuarie 1991 • Regia: Andrei Mihalache • Scenografia: Eugenia Tărășescu-Jianu • Distribuția: Nina Udrescu (Lizzie), Lică Gherghilescu (Fred), Emil Bîrlădeanu (Senatorul), Eugen Mazilu (Negrul), Constantin Duicu (John), Gheorghe Vlad (James), Minodora Condur (Mama lui Thomas).

CONSTANȚA

Jean-Paul Sartre este, fără îndoială, un personaj fascinant (dacă ar fi să ne gîndim numai la paginile în care îl descrie, afectuos-ironic, Boris Vian în *Spuma zilelor*) și a fost, la fel de neîndoios, o personalitate excepțională, marcînd - cred eu - cultura secolului nostru cu mai puțină profunzime, poate, decît reticentul Camus, dar cu mai multă facondă. Febrilitatea și vehemența cu care își expunea sau apăra convingerile au făcut din Sartre un polemist redutabil; și l-au făcut probabil, în același timp, și dramaturg: piesele lui sînt, în general, argumentări sau demonstrații ale tezelor filozofice ori ale opțiunilor politice, menite fiind să convingă auditoriul mai repede și mai temeinic decît ar fi reușit discursul abstract. Ceea ce nu scade cu nimic meritul autorului de a-și fi înzestrat ideile convertite dramaturgic cu o arhitectură solidă și cu dialoguri inteligente; nici nu le adaugă însă textelor aura poetică indispensabilă operelor mari. **Tîrfa cu respect** este o piesă exponențială în ceea ce privește aceste caracteristici. Scrisă și reprezentată în premieră în 1946, povestea prostituatei newyorkeze care, descinsă într-un orașel din Sud, se trezește implicată într-un conflict inter-rasial și care, convinsă că astfel răspunde "înalțelor comandamente" etice ale Națiunii Americane, ajunge, împotriva voinței sale și a adevărului, să trimită la moarte un negru nevinovat, această poveste, așadar, ăpare ca un tipic exemplar de scriere "cu tendință". Rămînînd, nu mai puțin, o piesă bine făcută, cu personaje vii și tensiune perfect dozată. Că ea trebuia neapărat jucată acum de teatrul din Constanța e însă mai mult

decît discutabil căci, în lipsa unei mizanscene geniale, trama riscă să se mențină strict la date familiare încă din "Coliba unchiului Tom", prezentînd pentru publicul nostru, în momentul de față, cam același interes. E drept, regizorul Andrei Mihalache a sesizat punctul slab al textului, tezismul, și a operat o anumită redistribuire a accentelor ideologice, încercînd să transforme spectacolul într-un rechizitoriu la adresa pervertirii conștiințelor prin demagogie. Intenția de generalizare se manifestă, de pildă, în decorul parțial suprarealist (manechine goale de carton stau aruncate într-un colț al avanscenei), realizat de Eugenia Tărășescu-Jianu, sau - idee deloc rea - în conservarea culorii naturale a lui Eugen Mazilu, interpretul Negrului (după un prim moment de mirare publicul pricepe că nu numai despre negri e vorba aici). Tot în scopul adîncirii sensurilor, pesemne, regizorul materializează - idealizîndu-le în prealabil, ca să zic așa, întrucît ele nu există în text - visele plăcute și mai puțin plăcute ale eroinei (întrupată dezînvolt de Nina Udrescu, deși o anume imprecizie a conturului stilistic al rolului ne face să bănuim dezacorduri între actriță și directorul de scenă în conceperea personajului). Rezultatul final și global este însă o asemenea diluare a ritmului acțiunii și a semnificațiilor piesei, încît spectacolul devine pur și simplu plectisitor și te face să nu mai ai deloc chef să descoperi care e, de fapt, mesajul lui. Ori, dacă-l descoperi, să te întrebi: ei și?!

■ ALICE GEORGESCU

cronica

39



Melania Ursu